

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням дев'ятої сесії районної
ради сьомого скликання
22.07.2016 року.

**РАЙОННА ПРОГРАМА
охорони довкілля Зіньківського району на 2016-2020 роки**

Паспорт

Ініціатор розроблення програми	Районна державна адміністрація
Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Доручення голови обласної державної адміністрації № 04-09/136 від 30.11.2015
Розробник програми	Управління економічного та агропромислового розвитку і торгівлі Зіньківської районної державної адміністрації
Мета програми	Поліпшення стану навколишнього природного середовища району, охорона, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, захист здоров'я населення
Відповідальні виконавці програми	Управління економічного та агропромислового розвитку і торгівлі Зіньківської районної державної адміністрації
Учасники програми	-органи місцевого самоврядування (Зіньківська міська рада, Опішнянська селищна рада) ; -МКП «Зіньківський комунгосп»; - Зіньківське госпрозрахункове мисливсько – рибальське господарство ПОО УТМР; -ТДВ «Укроліяпродукт».
Термін реалізації програми	2016-2020 роки
Очікувані результати	Поліпшення екологічної ситуації у Зіньківському районі
Джерела фінансування	Обласний фонд охорони навколишнього природного середовища, місцеві бюджети (районний, міський), власні кошти підприємств Для виконання окремих пунктів Програми можливе залучення коштів різних інвестиційних проектів за участю як вітчизняних, так і міжнародних організацій, грантів, а також спонсорської допомоги.
Загальний обсяг фінансових ресурсів необхідних для реалізації програми, тис. грн., всього, у тому числі:	15578,3
- кошти державного бюджету	5890,10
- кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища	5756,30
- коштів районного бюджету	40,0
- кошти міського бюджету	3601,9
- кошти інших джерел	290,0

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту рішення районної ради «Про затвердження Програми охорони довкілля Зіньківського району на 2016-2020 роки»

1. Обґрунтування необхідності прийняття рішення.

Основним інструментом реалізації національної екологічної політики як на державному так і регіональному рівні залишається розроблення та виконання середньострокових планів дій з охорони навколишнього природного середовища. Розроблення Програми ініційоване районною державною адміністрацією на виконання доручення голови обласної державної адміністрації № 04-09/136 від 30.11.2015 року.

Управлінням економічного та агропромислового розвитку Зіньківської райдержадміністрації зібрано інформаційні дані щодо усіх напрямів природоохоронної діяльності в районі та існуючих екологічних проблем.

Програма підготовлена на підставі діючого в Україні природоохоронного законодавства та нормативних актів Кабінету Міністрів України. Вона передусім орієнтована на виконання стратегічних цілей та завдань, які визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 №2818-VI та «Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища України на період 2016 - 2020 роки» (проект), «Стратегію розвитку Полтавської області на період до 2020 року».

Головна спрямованість цих документів полягає у досягненні визначених стратегічних цілей:

- поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки;
- досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища;
- інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління;
- припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі;
- забезпечення екологічно збалансованого природокористування;
- удосконалення регіональної екологічної політики;
- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості.

2. Ресурсне забезпечення Програми охорони довкілля Зіньківського району на 2016-2020 роки.

Загальний обсяг коштів, які пропонується залучити для виконання Програми складає 15578,3 тис. грн. В тому числі: кошти державного бюджету-5890,10, обласного фонду охорони навколишнього природного середовища – 5756,3 тис. грн., кошти районного бюджету - 40,0 тис. грн., кошти міського бюджету – 3601,9 тис. грн., кошти інших джерел (ТДВ «Укроліяпродукт») - 290,0 тис. грн.

РАЙОННА ПРОГРАМА

охорони довкілля Зіньківського району на 2016-2020 роки

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1.Обґрунтування необхідності розробки Програми

Сталий соціально-економічний розвиток будь-якої країни означає таке функціонування її господарського комплексу, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні і духовні потреби населення, забезпечується раціональне та екологічне безпечне господарювання і високоефективне збалансоване використання природних ресурсів, створюються сприятливі умови для здоров'я людини, збереження і відтворення навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу суспільного виробництва.

Відповідно до статті 16 Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України є обов'язком держави.

Основним інструментом реалізації національної екологічної політики на регіональному рівні залишається розроблення та виконання середньострокових планів дій з охорони навколишнього природного середовища.

Районна Програма охорони довкілля Зіньківського району на період 2016-2020 років розроблена відповідно до статті 19 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", визначає пріоритети екологічної політики, передбачає поліпшення стану довкілля за рахунок удосконалення регулювання використання природних ресурсів, додаткового залучення коштів з різних джерел на здійснення заходів щодо охорони довкілля, координації діяльності підприємств різних форм власності з метою дотримання ними вимог природоохоронного законодавства України.

Необхідність розроблення Програми зумовлена підвищеними вимогами до поліпшення якості оточуючого середовища, необхідністю подальшої стабілізації екологічної ситуації та створення умов для забезпечення ефективного і раціонального використання природних ресурсів з обов'язковим відтворенням їх природних якостей, а також вимогою досягнення нормативних показників в екологічному стані району.

1.2 Нормативно - правова база для розроблення Програми

Програма розроблена з урахуванням вимог Конституції України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про благоустрій населених пунктів», «Про охорону атмосферного повітря», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про відходи», «Про природно-заповідний фонд», «Про охорону земель», Земельного кодексу України, Водного Кодексу України, а також «Стратегії розвитку Полтавської області на період до 2020 року» та інших нормативно-правових актів.

1.3.Визначення мети програми

Метою цієї Програми є забезпечення моніторингу навколишнього природного середовища в районі спрямованого на: забезпечення екологічної безпеки, формування безпечних умов життєдіяльності людей, зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, безпечне поводження з промисловими і побутовими відходами, збереження і відновлення біотичного різноманіття, тощо.

Виконання передбачених Програмою природоохоронних заходів можливе лише за умови сприяння їх реалізації з боку органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, громадських організацій та населення.

1.4. Основні цілі та завдання Програми

Програма спрямована на досягнення сталого соціально-економічного розвитку району, такого функціонування її господарського комплексу, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні потреби населення і забезпечується раціональне та екологічне безпечне господарювання та високоефективне збалансоване використання природних ресурсів, створюються сприятливі умови для життя і здоров'я людини.

Основні цілі та завдання Програми:

- здійснення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства на території району, створення екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей (*Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»*);

- формування заходів, спрямованих на охорону і раціональне використання земель району (*Закон України "Про охорону земель"*);

- озеленення населених пунктів; покращення стану зелених насаджень за рахунок знесення аварійних фаутичних дерев та сухостою; запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ (*Закони України «Про рослинний світ», «Про захист рослин»*)

- збереження видового і популяційного різноманіття тварин (*Закон України «Про тваринний світ»*);

- створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище (*Закон України "Про охорону атмосферного повітря"*);

- проведення локального та об'єктного моніторингу за дотриманням *Закону України «Про відходи»*;

- примноження та збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду (*Закон України "Про природно-заповідний фонд України"*);

- заохочення й підтримка інформаційної та екологічно-просвітницької діяльності, заходів з екологічного виховання й підвищення екологічної культури населення.

1.5. Фінансове забезпечення програми

Заходи, які передбачається виконати для реалізації Програми охорони довкілля Зіньківського району будуть фінансуватися з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, місцевих бюджетів (районний та міський) із залученням власних коштів підприємств, з можливим залученням коштів різних інвестиційних проектів за участю як вітчизняних, так і міжнародних організацій, грантів а також спонсорської допомоги.

1.6. Стан навколишнього природного середовища, аналіз проблем

Зіньківщина розташована в природній зоні лісостепу, займає частину Придніпровської низовини. Рельєф району рівнинний й з абсолютними відмітками 120-170 м. Поширені водно-ерозійні форми рельєфу: вододільні плато, долини річок, яри та балки. Вздовж правого берега Ворскли тягнеться видовжене підвищення. Центральна частина району являє собою слабо виражену котловину.

Екологічна ситуація, що склалася в районі не є стабільною і потребує вирішення ряду проблемних питань охорони довкілля.

Забруднення землі, водних джерел і атмосферного повітря речовинами, шкідливими для здоров'я людини, а також для рослинного і тваринного світу, є на сьогодні, найбільш гострою і невідкладною з усіх проблем навколишнього середовища.

В районі існують значні проблеми із збиранням та розміщенням твердих побутових відходів. В лісосмугах, на узбіччях доріг постійно виникають стихійні сміттєзвалища.

Споживацьке ставлення до тваринного і рослинного світу, зменшення місць їх мешкання призводить до зменшення кількості і видового складу диких тварин, зникає багато видів рослин. Існуюча мережа заповідників не забезпечує всі потреби в охороні рослинного і тваринного світу, вимагає подальшого їх розширення.

Велику турботу викликає стан водних ресурсів, їх використання та охорона. Серйозної шкоди завдає водним ресурсам забруднення водойм поверхневими стоками з полів і ферм. Внаслідок забруднення водоймищ отрутохімікатами і мінеральними добривами, зменшується рибопродуктивність водоймищ, ставків та вилов риби з них.

Такий екологічний стан в районі пояснюється низькою екологічною культурою населення, недостатністю коштів, які спрямовуються на природоохоронні заходи.

У вирішенні екологічних проблем головним має бути зниження негативного впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище, забезпечення екологічно безпечного середовища для життя, діяльності і здоров'я людей, збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів та комплексів.

2.Природоохоронні заходи Програми охорони довкілля Зіньківського району на 2016-2020 роки

2.1.Земельні ресурси

Загальна площа земель Зіньківського району складає 136097 га. З них: площа сільськогосподарських угідь району складає 106735 га, що становить 78,44 % від загальної площі), лісових земель – 19645 га (14,4% від загальної площі району), забудованих земель – 3854 га (2,8 % від загальної площі району), заболочені землі – 1673 га (1,3% від загальної площі району), відкриті землі без рослинного покриву складають – 255 га (0,19%), води всього – 889 га (0,65 %).

За формами власності землі Зіньківського району поділяються на приватну - 78676,53 га (57,8 % від загальної площі району), державну форму власності 57283,07 га (42,08 % від загальної площі району) та комунальну 137,4 га (0,12% від загальної площі району).

За роки проведення земельної реформи в районі здійснено ряд заходів щодо перерозподілу земель та передачі їх у власність юридичним та приватним особам, в результаті чого в державній власності залишилось 57,8 % земель. Розпайовано 69254 га земель колективної власності, 19560 громадян стали власниками земельних часток (паїв) при середньому їх розмірі 3,7 га. 98,6% громадян замінили свої земельні сертифікати на державні акти на право приватної власності на землю.

Запроваджуються економічні механізми регулювання земельних відносин.

Основні пріоритети програми з охорони та раціонального використання земельних ресурсів відповідають напрямкам внутрішньої екологічної політики України, спрямовані на організацію оптимального, екологічно збалансованого землекористування, підвищення родючості ґрунтів, відновлення порушених земель.

Цей розділ програми передбачає виконання наступних заходів:

- виявлення площ, що використовуються нераціонально або за нецільовим призначенням.

2.2.Водні ресурси

Основою охорони і раціонального використання водних ресурсів є виконання заходів соціально-економічного розвитку району у взаємодії з економізацією і оздоровленням водно-ресурсного потенціалу, поліпшенням санітарного стану води, досягненням нормативної чистоти водойм і річок за рахунок дотримання вимог природоохоронного законодавства на території прибережних захисних смуг водних об'єктів, збільшення систем оборотного і повторно-послідовного водоспоживання, удосконалення систем очистки і знезараження стічних вод, вирішення проблем малих річок, виконання в повному обсязі заходів по оздоровленню річок.

Поверхневі води району представлені 9-ма річками та їх притоками загальною протяжністю 357,3 км, які в залежності від площі водозабору поділяються на малі (Грунь, Ташань, Грунь-Ташань, Човна, Мужева долина, Суха Говтва, Лютенська) та середні (Мерла, Ворскла) та 81-єю штучно створеною водоймою, загальною площею 139,7 га.

61 штучно створена водойма, загальною площею 181,4246 га перебуває в користуванні на умовах оренди з метою риборозведення у фізичних та юридичних суб'єктів господарювання.

Цей розділ програми передбачає виконання наступних заходів:

- *розчистка русла р. Ташань.*

2.3. Рослинний і тваринний світ

Тваринний світ району представлений більше ніж 230 видами хребетних тварин, в тому числі: до 180 видів птахів та близько 40 видів ссавців. З мисливських тварин наявні копитні і хутрові звірі. Чисельність окремих видів тварин нижче оптимальної, тому охорону фауни потрібно посилити.

Площа земель лісового фонду складає 19644 га. Лісистість району, що являє собою співвідношення лісовкритої площі до загальної площі, становить 14% при середній лісистості 12,5%.

Лісове господарство району представлене лісами Держлісфонду: Бірківського і Зіньківського лісництв; ДП «Гадяцьке лісове господарство» та Опішнянським лісництвом ДП «Диканського досвідно-лісомисливського господарства». Ними щорічно проводиться посадка лісових культур згідно доведених завдань. Так, з початку 2016 року вже посаджено 76,0 га лісових насаджень, з них: Бірківське лісництво - 48,0 га, Зіньківське - 14,3 га, Опішнянське - 13,7 га.

Згідно програми передбачається:

- *проведення заходів з озеленення населених пунктів ;*
- *доведення поголів'я основних видів мисливських тварин до оптимальної чисельності шляхом придбання поголів'я дикого оленя.*

2.4. Атмосферне повітря

Наявність промислового комплексу та пересувних джерел забруднення, за рахунок збільшення кількості власного автотранспорту, обумовлює надходження в атмосферне повітря забруднюючих речовин.

Основними забруднювачами атмосферного повітря на території міста Зінькова є промислові підприємства, а також автотранспорт.

За даними головного управління статистики в Полтавській області:

- загальний обсяг викидів забруднюючих речовин та парникових газів (крім діоксиду вуглецю) в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в 2013 році складав 1,9 тис. т, в 2014 році – 1,6 тис. т, в 2015 році - 1,8 тис. т;

- обсяги викидів діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення склали : в 2013 році-121,9 тис. т, в 2014-100,5 тис. т, в 2015-79,9 тис.т.

- обсяги викидів забруднюючих речовин та парникових газів (крім діоксиду вуглецю) в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення в 2013 році складав 2,0 тис. т, в 2014 році – 1,9 тис.т.

З метою зменшення обсягів викидів та досягнення норм гранично допустимих викидів в атмосферне повітря на підприємствах району та від автотранспорту програмою передбачається виконання наступних заходів:

- *інвентаризація стаціонарних джерел шкідливих викидів в атмосферне повітря;*

- *проведення інструментально-лабораторного контролю за дотриманням нормативів гранично - допустимих викидів та ефективності роботи газоочисних установок;*

- *проведення дослідження повітря на межі санітарно-захисної зони з метою недопущення перевищення вмісту шкідливих речовин;*

- *утримання газоочисного обладнання у робочому стані відповідно до технічної документації;*

- *заходи по зменшенню рівня запахів соняшникової олії .*

2.5.Відходи

Ще однією проблемою є поводження з твердими побутовими відходами. В районі відведено 47 земельних ділянок під звалищами твердих побутових відходів загальною площею 29,13 га. Паспорти місць видалення відходів розроблені лише на звалища Зіньківської міської та Опішнянської селищної рад.

Цей розділ програми передбачає виконання наступних заходів:

- *продовження будівництва полігону твердих побутових відходів в м.Зінькові;*

- *придбання спеціалізованої сміттєзбиральної техніки;*

- *оновлення контейнерного парку та облаштування площадок для контейнерів;*

- *контроль якості стічної води на вміст шкідливих речовин на промислових підприємствах;*

- *проведення реконструкції каналізаційного колектора в м.Зіньків на ділянках: КНС №1- ТОВ «Зіньківський інкубатор»; КНС № 3 - існуючі поля фільтрації;*

- *будівництво каналізаційної насосної станції з напірним каналізаційним колектором діаметром 100 мм та довжиною м від масиву нафтовиків до діючої КНС смт Опішня;*

- *придбання насосного обладнання для заміни такого, що використало свої технічні можливості на комунальних каналізаційних системах (каналізаційно-насосних станціях) м.Зінькова;*

- *капітальний ремонт очисних споруд природної біологічної очистки стічних вод, що утворюються в комунальному господарстві та промисловості м.Зінькова.*

2.6. Природно-заповідний фонд району

В районі знаходиться 19 заказників місцевого значення: 3 ландшафтні заказники, 2 ботанічні заказники, 2 загально-зоологічні заказники, 1 орнітологічний заказник, 6 гідрологічних заказників, 4 ботанічні пам'ятки природи. Загальна площа заказників становить 1710,94 га, що становить 1,2% від загальної площі району. Прибережні захисні смуги займають площу по Зіньківському району орієнтовно 1,38 тис. га, загальна площа водоохоронних зон складає 37,31 тис. га.

Цей розділ програми передбачає здійснення наступних заходів:

- виготовлення технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельних ділянок природно-заповідного фонду в натурі (на місцевості);
- розширення меж існуючих заказників місцевого значення та створення нових територій природно-заповідного фонду.

2.7. Інформаційно-роз'яснювальна та природоохоронна діяльність

Для виховання у підростаючого покоління дбайливого ставлення до оточуючого середовища та підвищення рівня суспільної свідомості прогнозується виконання наступних заходів:

- проведення семінарів стосовно підвищення рівня екологічної свідомості, проведення масових природоохоронних заходів, спрямованих на формування екологічного мислення школярів;
- залучення громадськості до участі в розв'язанні екологічних проблем та прийнятті управлінських рішень з питань охорони довкілля;
- сприяння реалізації громадських екологічних проектів;
- проведення роз'яснювальної роботи серед населення та активізацію поширення екологічної інформації та соціальної реклами природоохоронного спрямування із залученням засобів масової інформації;
- систематичне інформування про діяльність органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього природного середовища через офіційні веб-сайти та засоби масової інформації.

3. Організація виконання Програми та здійснення контролю за її виконанням

Виконання Програми здійснюється шляхом реалізації її заходів і завдань виконавцями, зазначеними у цій Програмі.

Районна державна адміністрація щорічно інформує Зіньківську районну раду про хід виконання Програми.

